

és bizonyára van tudomása arról a nagy visszhangról is, amit a tervezet — pro et contra — az érdekeltek és a közvéleményben keltett. Amidőn ez ügyben tiszteletteljes kérdést intézek a budapesti itélőtábla veze tőjéhez, teljes mértékben átérzem, hogy a magas bírói kar egyik aktív tagjának véleményét kérdezem, akinek szava nagy súlyal esik a mérlegbe. Tehát tisztában vagyok azal is, hogy Excellenciádat közjogi pozíciója és közéleti missziója jóval nagyobb tartózkodásra kötelez, mint más embert, akit felelősség és állás nem, csupán a saját igazságérzete kötelez. Mndezt átérzve, kérdem nagyméltóságodtól, mi az impressziója azzal a nagy ellenhatással szemben, amelyet a tervezet az országban keltett?

— Az ügyvédi rendtartásról szóló törvényjavaslat tervezetét az igazságügyminiszter ur nekem véleményezés végett megküldötte. A tervezetet kihoztam magammal Nógrádverőcére és már áttanulmányoztam. Most készítem a véleményt, amelyet még a nyári szünet alatt szándékozom az igazságügyminiszter ur elé terjeszteni. De éppen,

mert a törvényjavaslat felől felettes hatóságom elé terjesztek véleményt, nem találok ildomosnak, hogy véleményes jelentésem megtétele előtt véleménnyemmel a nyilvánosság elé lépjek.

Erre lesz még alkalmam, ha máskor nem, úgy a törvényjavaslat felsőházi tárgyalása alkalmával.

*

Érdekes véletlen, hogy nyári vakációjának egy részét Oswald István dr., a Kuria elnöke is Nógrádverőcén tölti, a Migazzi-kastélyban és hogy Degré látogatására odaérkezett a budapesti polgári törvényszék elnöke, Lukáts Jenő dr. is. Olyan bőven jutott ki tehát e nyáron Verőcének Justitia Istenasszonyából, hogy itt most mindenféle fellebbezés ellenére is jogerős ítélet hozható.

A minap a három nagy bíró közül kettő diskurzusba emelődve, sétálgatott a verőcei Duna mentén. Naplemente után Vác felől aratásról marokszedő asszonyok igyekeztek hazá Nagyvaros felé. Biztos, hogy sejtelmük sem volt a mellettük elhaladó urak kiléte felől. Ezért minden irányzatosság nélkül, jókedvűen, de kissé tulhangosan énekeltek azt a régi, kedves, de kissé válópörös zamatú magyar nótát:

Uram, uram, bíró uram,
Nem szeretem én az uram,
Ha megcsókol, fáj,
Ez a picit száj.

Minden klappolt pontosan. Csak az a száj nem volt annyira kicsi, mint aminőnek azt megénekelték.

Arany! Ljópót.

legesen — hármassá nagyobbítani. A kísértet-jelenet bacchánshőjét is magára vállalta és testi szépségének olyan leplezettségében jelent meg a közönség előtt, hogy sokan még az eset folyamán készségesen megrendeltek volna a számára legálább egy kis rövidke rokokóját, hogy a primadonna tagjai a megfázástól ideiglenesen megóvassanak.

Pálmai Ilka ugyanis — először a magyar színpadon! — trikót viselt.

Egy lenge kék csipkefátyolon kívül nem volt rajta egyéb, mint a testét fedő trikó. A félhomályos, bengáli fényben ez a trikó oly félrevezetően hatott, hogy a szemérmes urak a keszkenővel fedték el hölgyeiknek szemét! Arról már nem szól a krónika, vajjon az urak önmagukkal szemben is hasonlóan szigorúak voltak-e, s hogy vajjon a „hölgyek néhányja“ nem igyekezett-e lovagjának megbotránkozott pillantását elterelni a bengáli-fényes színpad felől...

Parázs vita kezdődött a társadalmi világban. Volt, aki botránynak minősítette, hogy Pálmai Ilka ebben a kosztümben játszott, s követelte, hogy

öltöztessék fel a Kék Hegyek Szellemét.

A vita hullámai a parlamentig is eljutottak. Itt is folyt a csatározás, hogy elképzelhető-e hegyi szellem szoknyában, vagy nem? A rendőrség is beleszólt az ügybe és követelte, hogy a színész nő megfélemlítő látványt nyújtó trikóját megfelelően palástolja. A színház nem teljesítette a rendőrség óhaját (mert óhaj volt csak és nem parancs!) s végül győzött a párt, amely esküdött rá, hogy a színmű szellemét hamisítaná meg, ha a hegyi szellemet felöltöztetnék.

A Hegyek Szelleme tehát továbbra is

testi szépségének oly leplezettségében

jelent meg a közönség előtt, mint első alkalommal. A zsebkendők most is előkerültek. Hanem az akkori zsebkendőket még dus csipke keretezte, s a csipke hézagain is oly jól volt látható a színpad, hogy — a Rip van Winkle közel kétszázszor került színre. Az ötvenedik előadásig a színház statisztikája szerint 56.976 személy nézte végig a Rip-et. Pálmai Ilka szerepét később Hegyi Aranka, majd Réthy Laura, a kiváló énekesnő vette át. Még utóbb a Várszínház, a Király Színház, a Városi Színház vette műsorára a Ripet.

Igazságtalanság lenne persze, a sikert egészében Pálmai Ilka trikójának tulajdonítani. A zene mindenkinek tetszett, s ha a kritika kifogásolta is, hogy Irving short storry-jából az operettlibretto elhagyta a humort, s ehelyet miszticizmussal teltette meg, — izgalommal és ellágyulással kísérte el Ripet kalandos és szomorú utjára. A Kék Hegyek Szellemének elképesztő megjelenése azonban négyszeres premierré tette a Rip van Winkle, a görögtűz s a trikó hármas bemutatkozását: ez volt a premierje Budapest színházaiban az amerikai stílusú publicity-nek is; s ez ma, — a „Rip van Winkle“ feltámadásának idején — hangosabb szerepet játszik, mint a művészet, amely 1883-ban még reklám és botránynélkül is jelentős és maradandó érdeklődést tudott kelteni.

Véres harc etióp törzsek között

Róma, augusztus 17. (NTI.) A Lavoro Fascista jelenti Dzsibutiból: Az etióp Issza-törzs rablóhadjárata indult az Asszdimara-törzs ellen, amely a francia Szomáli-földön Adagallánál telepedett meg. A két törzs között véres csatára került a sor. A halottak és sebesültek száma körülbelül száz, ezek közül husz a francia alattvaló. A francia Szomáli-föld főkörmányzósága azonnal megtette a kellő intézkedéseket a határvidéken, hogy az incidens háttérét tisztázzák.

Légi haderő indiai lázadók ellen

London, augusztus 17. (NTI.) Simlából jelentik, hogy angol csapatok légi haderők támogatásával utnak indultak mintegy 20.000 bennszülött ellen, akik támadóan léptek fel India északnyugati tartományában a Candat-utvonalon.

A Kék hegyek szelleme — meztelen!

Pálmai Ilka trikója — Színházi erkölcsbotránny ezernyolcszáznyolcvanháromban — Visszaemlékezés a Rip van Winkle felújítása alkalmából

Mint maga Rip van Winkle ur, a kalandos kincskereső, úgy támad életre husz esztendő sletszalál után a „Rip van Winkle“, Flanquette operettje: az Operaház tűzi műsorára és már a szezon első hónapjában bemutatja annak a közönségnek, amely aligha ismeri, s ha ismeri, már-már elfelejtette a finom művet. Vajjon nem jár-e úgy a „Rip van Winkle“, mint hőse? Nem öszült-e meg a hosszú éltm alatt? Meg tud-e barátkozni a világgal, amely nagyon megváltozott, amióta Rip a színházkönyvtárak polcain szunnyadt?

Ezernyolcszáznyolcvanhárom. Három színház volt Budapestnek: a Nemzeti, a Népszínház és a Várszínház. A Nemzeti a hivatásához illő klasszikusokat játszotta, s operája sem lévén a fővárosnak: dalműveket. A várszínházi műsor is vegyes volt, játszott operettet is, de többnyire „szinműveket“. Az operett könnyű muzsája (igaz, hogy akkor-tájt még a könnyű muzsa is eléggé súlyos volt) a Népszínházban honolt. Ez volt a Népszínház virágkora. Három nagy primadonnája delett a népszerűség legtündöklőbb egén: Blaha Lujza, Hegyi Aranka, Pálmai Ilka. Egy-egy bemutatója városi, ha nem országos esemény volt.

Ilyen légkörben került színre 1883 december 28-án Budapestnek először a Rip van Winkle: Irving novelláskönyvéből az irodalmi publikum már ismerte a mesét s Meilhac, Gille és Farnie bonyodalmas átdolgozásában nem sok újat kapott. Evva igazgató és Fái Béla, a magyar fordítók is igyekeztek sok tréfával, látványossággal megtűzdelni a szöveget, hogy méltó legyen a népszerű Planquette zenéjéhez.

Hanem a bemutató mégsem hozott volna sikert, ha nem történik olyasvalami, ami abban az időben igazán szokatlan volt, s ami néhány hétre szenvedélyes vita-témát adott Budapest jó és rossz társaságainak, hirlapok cikkíróinak, s még a kevésgondú képviselő uraknak is az ország házában. Ez a valami volt.

Pálmai Ilka ruhája

A Rip van Winkle szereposztása kitűnő volt. A hármas női főszerepet maga Pálmai

Ilka kreálta, a címszerepet a nagy Vidor Pál. Van der Bilt szerepében Kassai Vidor jeleskedett, Nicket Ujváry Károly elevenítette meg elsőnek, Charlottot Kacsóh Karola csevegte bájosan, Derrick polgármester mord figuráját Solymossy Elek vitte a színpadra, Richardsont Prielle, Hudson Komáromy, Katrinet Aragosyné, s Adriennet, meg Alicet „a két bájos békét“ Őri Berta és Szelleczky Etel.

Lukácsi Sándor főrendező úrnak nagyszabású ötlete támadt. Eszébe jutott, hogy a legislegújabb találmány:

a görögtűzzel preparált gyufa

a kellő helyen milyen varázslatos hatást tehetne a színpadon. Villanyvilágítás persze még sehol sem volt. (Igaz, hogy már javában gyűjtötték a pénzt a Nemzeti Színház villanyberendezésére). Gázlámpák hunyorgattak a színpadon és nézőtérén, s így a világlátási effektusok vajmi szerények voltak. Lukácsi bengálija forradalmi vívmánynak tűnt.

... Rip elkóborol a kék hegyek közé, ahová Hudson kapitány rejtette volt kincseit. Már-már nyulna is a kincs felé, amikor... Amikor vijjogva kísértethad ereszkedik alá a sziklák menedékén. S valamennyi kísértet kezében apró fáklyácska gyullad ki és mélyvörös, tüzfényű világlátással tölti be a színpadot. Rip iszonyodva hátrál.

— Ah! Ah! — hangzott a nézőtérén.

Egyesek felálltak a széksorban, hogy jobban figyelhessék meg a technika e sohasem látott csodáját.

... S a sziklák ormán, petróleumlámpással kezében feltűnik maga a Kék Hegyek Szellem: Pálmai Ilka.

Mi történt? Az „ah“ és „óh“ hirtelen elült a nézőtérén. Helyében izgatott mozgás, morajlás támadt. Egyesek elhagyták a helyüket és kiesttek a nézőtérrel. Hogy mi történt?

— Pálmai Ilka asszony — írja a kritika, — Liebet Alice kettős szerepét csinál és sok érzellemmel énekelte: játéka is arra vallott, hogy szépen beletalálta magát Liebet szentimentális hangulatába. De jónak látta kettős szerepét — egészen feles-